

FRAGMENTE CERAMICE DECORATE ANTROPOMORF DESCOPERITE ÎN AȘEZAREA ENEOLITICĂ DE LA MĂLĂIEȘTII DE JOS, JUDEȚUL PRAHOVA

ALIN FRÎNCULEASA*

Localitatea Mălăieștii de Jos (com. Dumbrăvești) este situată la aproximativ 22 km nord de municipiul Ploiești, în zona de contact dintre câmpia înaltă a Munteniei și dealurile subcarpatice. În satul Mălăieștii de Jos sau în imediata apropiere a acestuia au fost descoperite de-a lungul timpului mai multe obiective arheologice. Remarcăm în primul rând descoperirea coifului de aur la Coșofenești¹ și a cetății getice de la Plopeni², cercetările arheologice din castrul de la Mălăiești³. La sfârșitul anilor 70 ai secolului XX în localitatea Mălăieștii de Jos (de Jos s. n.) a fost descoperită întâmplător o așezare eneolitică. Situl a fost semnalat la începutul anilor 80 de către E. Comșa și V. Georgescu. Materialul arheologic descoperit prin cercetări de suprafață a fost atribuit aspectului cultural Stoicani-Aldeni, așezarea fiind considerată cea mai vestică din arealul acestui aspect⁴. Așezarea de la Mălăieștii de Jos a fost inclusă în repertoriul descoperirilor atribuite aspectului cultural Stoicani-Aldeni⁵. În ultimii ani prin cercetări periegetice efectuate de colectivul de cercetare al șantierului arheologic Mălăieștii de Jos, au fost descoperite mai multe situri arheologice pe valea râului Vărbilău.

Așezarea eneolitică este situată pe terasa primară de pe partea dreaptă a râului Vărbilău, pe botul terasei „Mornel” aproximativ la limita sa nordică, în locul numit „La Bughiu”. Este delimitată la nord și sud de viroage adânci.

* Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, Ploiești.

¹ D. Berciu, *Artă traco-getică*, București, 1969.

² C. Zagoritz, *Castrul roman de la Mălăiești și cetatea dacă de la Valea Humei din județul Prahova*, Ploiești, 1940.

³ G. Florescu, E. Bujor, *Săpăturile arheologice de la Mălăiești*, în „S. C. I. V.”, 1955, 1-2, p. 271-280; Castrul se află din punct de vedere administrativ în satul Sfârleanca (com. Dumbrăvești); în anii 1985-1986 arheologi din cadrul MIAP au efectuat săpături de salvare în zona castrului. Rezultatele sunt încă inedite. Vezi D. Lichiardopol, *Arheologia prahoveană un secol de cercetare arheologică*, Ploiești, 2001 (catalog de expoziție); actualmente castrul este suprapus de o livadă.

⁴ E. Comșa, V. Georgescu, *Așezarea neolitică de tip Aldeni II de la Mălăieștii de Jos (jud. Prahova)*, în „S. C. I. V. A.”, 34, 1983, 4, p. 334-349; E. Comșa, *Date noi referitoare la contactele dintre comunitățile Aldeni II și cele ale culturilor vecine*, în „Carpica”, XVII, 1985, p. 27-31.

⁵ I. T. Dragomir, *Repertoriul descoperirilor arheologice de aspect cultural Stoicani-Aldeni*, în „Danubius”, XI-XII, 1984-1985, p. 24.

În vederea cercetării caracteristicilor epocii neo-eneolitice, din Nordul Munteniei începând cu anul 2002 a debutat proiectul „Cercetarea locuirii neo-eneolitice de pe Valea Teleajenului”, rod al colaborării dintre Muzeul Național de Istorie a României și Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova⁶. În cadrul acestui proiect în 2002 au început cercetările de la Mălăieștii de Jos „Mornei”⁷. Situl a fost ales datorită particularității sale atât prin plasarea la limita de vest a arealului aspectului cultural Stoicani-Aldeni⁸, cât și prin apropierea de zona de dealuri, puțin exploatată arheologic în ce privește obiectivele din epoca neo-eneolitică.

Săpăturile arheologice sistematice s-au derulat în așezarea eneolitică de la Mălăieștii de Jos „Mornei” în campanii anuale succesive (2002-2006). Au fost cercetate parțial sau integral mai multe locuințe sau gropi menajere, descoperite materiale arheologice specifice, respectiv ceramică, unelte, plastică antropomorfă și zoomorfă etc.⁹.

*

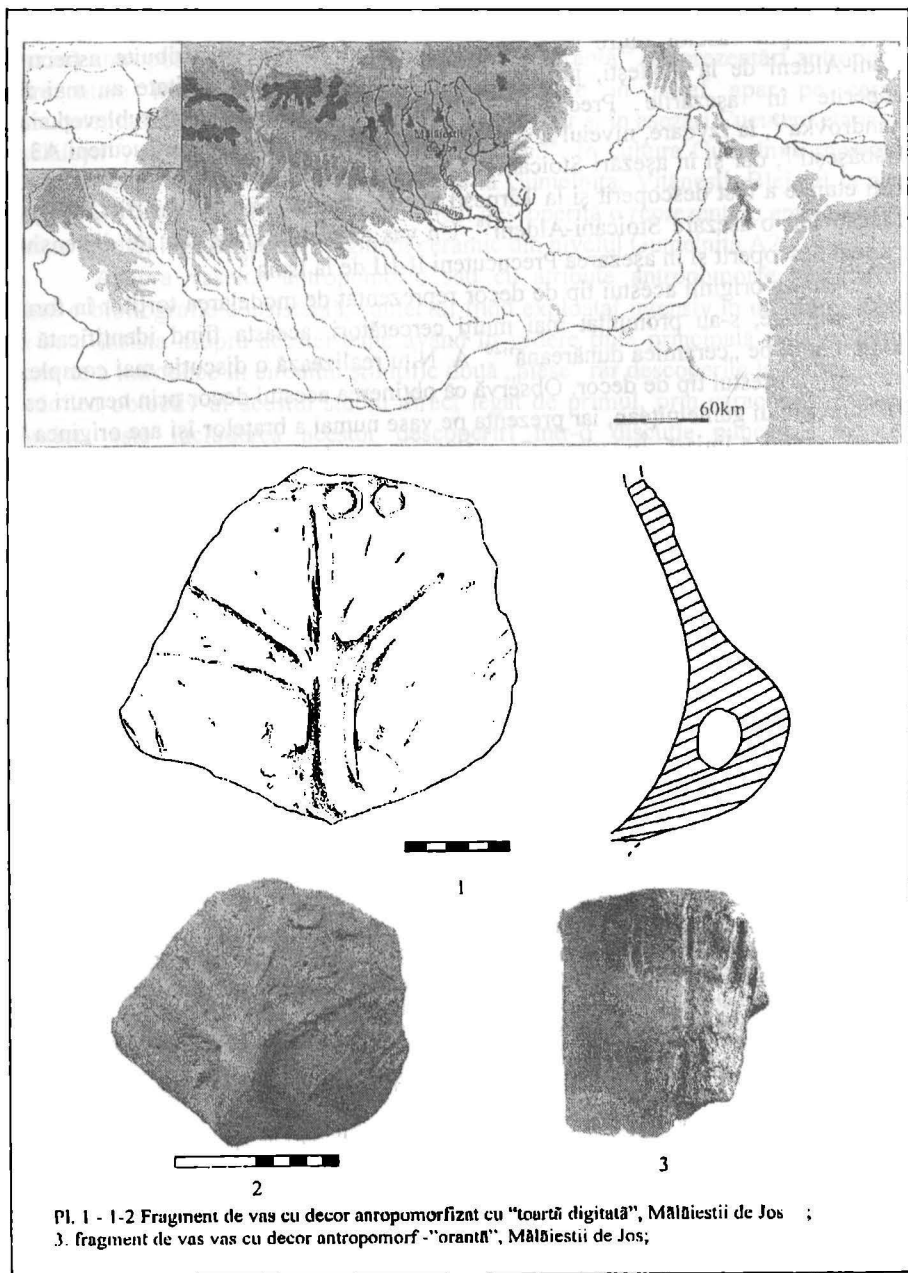
Un fragment de vas cu decor antropomorf a fost descoperit în campania din anul 2006, în sectorul 9, la limita carourilor B4-B5, adâncimea - 40-50 cm. În această zonă a fost descoperită foarte multă ceramică fragmentară între care și un fragment de vas decorat antropomorf. Fragmentul provine de la un vas de mari dimensiuni, din categoria celor de provizii. Are culoarea cărămizie, ars secundar, este modelat din pastă grosieră, bine preparată, ca degresant fiind utilizată ceramică pisată. La suprafață se observă urme de barbotină stropită, dar și de ceramică pisată. Are dimensiuni de 16.2x16x1.2cm. Vasul era de tip pithos, avea torți semirotunde „funcționale”, pe acest fragment păstrându-se pe umăr o toartă. Această toartă, decorată cu patru nervuri ce porneau spre gâtul vasului de la baza ei superioară, poate fi încadrată tipului de torți „digitate”. La partea superioară a acestor nervuri între primele două „degetele” spre dreapta se află două pastile alveolate. Imediat deasupra alveolelor o ușoară șanțuire delimitează gâtul vasului (pl. 1/1-2).

⁶ Proiectul face parte din programul de cercetare *Începuturile civilizației europene. „Neo-eneoliticul la Dunărea de Jos”*.

⁷ Au participat la cercetări arheologice, de-a lungul timpului, R. Andreescu - responsabil șantier (MNIR), A. Frînculeasa, E. Paveleț (MIAP), T. Nica, I. Tociică.

⁸ E. Comșa, *op. cit.*, p. 27.

⁹ R. Andreescu, *Proiectul „Începuturile civilizației europene. Neo-eneoliticul la Dunărea de Jos”, în Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2004*, A XXXIX-a Sesiune națională de rapoarte arheologice, Jupiter-Mangalia, 25-28 mai 2005, p. 421-423; Idem, *Proiectul Începuturile civilizației europene. Neo-eneoliticul la Dunărea de Jos*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2005*, A XL-a Sesiune națională de rapoarte arheologice, Constanța, 31 mai-3 iunie 2006, p. 405-406; R. Andreescu, A. Frînculeasa A., M. Peneș, E. Paveleț, *Mălăieștii de Jos, jud. Prahova*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2002*, A XXXVI-a Sesiune națională de rapoarte arheologice, Covasna, 2-6 iunie 2003, p. 190-191; R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Paveleț, *Mălăieștii de Jos, jud. Prahova*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2003*, A XXXVIII-a Sesiune națională de rapoarte arheologice, Cluj-Napoca, 26-29 mai 2004, p. 189-190; Idem, *Mălăieștii de Jos, jud. Prahova*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2004*, A XXXIX-a Sesiune națională de rapoarte arheologice, Jupiter-Mangalia, 25-28 mai 2005, p. 234-235; R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Paveleț, I. Tociică, T. Nica, *Mălăieștii de Jos, jud. Prahova*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2005*, A XL-a Sesiune națională de rapoarte arheologice, Constanța, 31 mai-3 iunie 2006, p. 218-219; R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Paveleț, T. Nica, I. Tociică, *Considerații preliminare asupra așezării eneolitice de la Mălăieștii de Jos (jud. Prahova)*, în „Moussoaios”, XI, 2006, p. 9-33.

Atât tipul de vas, cât și decorul ce constă în „digitarea torților” modelate în relief, au mai fost semnalate în istoriografia arheologică¹⁰. Anton Nițu a realizat primul studiu privind acest decor pe baza descoperiri a unor vase de tip pithos cu torți dispuse etajat pe corpul vaselor, între care unul fragmentar, în așezări atribuite aspectului Stoicani-Aldeni de la Dodești, jud. Vaslui și Suceveni¹¹. Torți digitate au mai fost descoperite în așezările Precucuteni III de la Iași, Luka-Vrublevețkaia¹², Alexandrovka¹³, la Izvoare, nivelul Izvoare III¹⁴, Tîrpești¹⁵, în așezarea Cucuteni A3 de la Hăbășești¹⁶, dar și în așezări Stoicani-Aldeni la Dodești și Suceveni. Un vas pithos cu torți etajate a fost descoperit și la Tîrpești într-o locuință Precucuteni III¹⁷, dar și la Vălcănești într-o așezare Stoicani-Aldeni¹⁸. Un vas cu torți etajate, dar de dimensiuni mici a fost descoperit și în așezarea Precucuteni II-III de la Isăia¹⁹.

Asupra originii acestui tip de decor reprezentat de modelarea torților în formă de brațe digitate, s-au pronunțat mai mulți cercetători, aceasta fiind identificată în Anatolia, dar și pe „ceramica dunăreană”²⁰. A. Nițu realizează o discuție mai complexă asupra originii acestui tip de decor. Observă că obținerea acestui decor prin nervuri este specifică mediului gumelnițean, iar prezența pe vase numai a brațelor își are originea în cultura cu ceramică liniară. În cultura Gumelnița au fost descoperite vase antropomorfe în care sunt redată mâinile cu trei degete²¹. Referitor la decorul vaselor de la Dodești A. Nițu remarcă „o modalitate nouă a antropomorfizării acestui tip de pithos, specifică componentei cucuteniene a ceramicii Stoicani-Aldeni”²². I. T. Dragomir remarcă în combinarea vaselor antropomorfizate cu cele cu atribute antropomorfe (cu „torți digitate”), cum sunt cele descoperite la Suceveni și Dodești, atribute specifice ceramicii Stoicani-Aldeni, moștenite în ce privește forma din cultura Cucuteni A1²³. M. Șimon considera acest tip de decor „ca element plastic comun, specific numai culturilor

¹⁰ A. Nițu, *Noi descoperiri de reprezentări antropomorfe în relief pe ceramica Cucuteni A*, în „Carpica”, IV, 1971, p. 81-88; Idem, *Vase antropomorfe ale ceramicii Stoicani-Aldeni din sudul Moldovei*, în „Cercetări Istorice”, II, 1971, p. 77-102; I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul Moldovei, aspectul Stoicani-Aldeni*, București, 1983, p. 83-84; D. Monah, *Plastică antropomorfă a culturii Cucuteni-Tripolie*, Piatra Neamț, 1997, p. 169-170, cu bibliografia aferentă.

¹¹ A. Nițu, în „Cercetări Istorice”, II, 1971, p. 77-102; I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul Moldovei...*, fig. 40/1-1-5, 9; fig. 41/1-2.

¹² A. Nițu, în „Cercetări Istorice”, II, 1971, p. 80.

¹³ V. Sorokin, *Relațiile între culturile Precucuteni-Tripolie A și Bolgrad-Aldeni*, Tyragetia, X, 2001, p. 82.

¹⁴ R. Vulpe, *Izvoarele. Săpături din 1936-1948*, București, 1957, p. 218, fig. 217/3; 219/2.

¹⁵ S. Marinescu-Bîlcu, *Cultura Precucuteni pe teritoriul României*, București, 1974, fig. 84/7-8.

¹⁶ Vi. Dumitrescu, H. Dumitrescu, M. Petrescu-Dâmbovița, N. Gostar, *Hăbășești. Monografie arheologică*, București, 1954, pl. CXIX/8.

¹⁷ S. Marinescu-Bîlcu, *Tîrpești From Prehistory to History in Eastern Romania*, BAR International Series 107, 1981, fig. 63/6.

¹⁸ A. Nițu, în „Cercetări Istorice”, II, 1971, p. 80; Idem, *Un vas antropomorf de tip Stoicani-Aldeni de la Suceveni (Galați)*, în „Carpica”, 1973-1974, p. 7-15; I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul Moldovei...*, fig. 41/1-2.

¹⁹ N. Ursulescu, F. A. Tencariu, *Un vas neobișnuit din așezarea precucuteniană de la Isăia (jud. Iași)*, în „Carpica”, XXXIII, 2004, p. 41-52.

²⁰ I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul Moldovei...*, p. 84.

²¹ A. Nițu, în „Cercetări Istorice”, II, 1971, p. 80-81.

²² *Ibidem*, p. 80.

²³ I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul Moldovei...*, p. 84.

Precucuteni și aspectului Stoicani-Aldeni²⁴.

Tot în așezarea de la Mălăieștii de Jos a fost descoperit în cercetările de suprafață realizate de V. Georgescu un fragment ceramic pe care este reprezentată o figurină antropomorfă incizată (pl. 1/3) în poziție orantă²⁵. Reprezentări antropomorfe reprezentate în poziție de orantă, dar modelate în relief apar pe ceramica precucuteniană descoperită la Târpești și Traian²⁶, dar și în așezări Cucuteni etapa A2 la Ghelăiești²⁷, A3 la Scânteia, A4 la Dumești etc.²⁸. În cultura Gumelnița reprezentări umane orante în relief au fost descoperite la Gumelnița, Vitănești, Blejești în așezări din faza B1²⁹. La Ciolăneștii din Deal a fost descoperită o reprezentare antropomorfă în poziție orantă, incizată pe un fragment ceramic din nivelul Gumelnița A2³⁰.

Asupra vaselor antropomorfe sau cu atribute antropomorfe neo-eneolitice există o bibliografie consistentă, subiectul fiind exploatat intensiv în ultima perioadă³¹. Nu vom insista asupra acestei teme având în vedere ținta principală a acestui studiu, aceea de a introduce în circuitul științific două „piese” rar descoperite la sud de Carpați. Al doilea obiectiv al acestui studiu direct legat de primul, prin caracterul deosebit al pieselor, este includerea acestor descoperiri într-o discuție punctuală legată de încadrarea cronologică mai precisă a așezării eneolitice de la Mălăieștii de Jos.

★

Cercetările de la Mălăieștii de Jos au adus date importante privind locuirea eneolitică în nordul Munteniei. Alături de materialele arheologice specifice remarcăm printre altele situarea așezării în zona dealurilor subcarpatice, locuirea pe un bot de terasă ce are o înclinare de circa 30°, unde au fost realizate terasări pentru construirea de locuințe. Un alt element inedit este și descoperirea unei linii de „postamente” ce traversează o parte din interiorul așezării³².

La Mălăieștii de Jos a fost descoperită atât ceramică tipică gumelnițenă, cât și ceramică „specifică” aspectului Stoicani-Aldeni. De asemenea au fost descoperite vase și fragmente ceramice, inclusiv fragmente de suporti cilindrici/picioare de cupe, statuete antropomorfe, apropiate de formele și decorurile din cultura Precucuteni sau vase tip suport asemănătoare celor gumelnițene. Formele ceramice, dar și decorurile, ce sunt comune atât mediului cultural Gumelnița, cât și Precucuteni punctează în parte „baza genetică” a aspectului cultural Stoicani-Aldeni, fiind dificil de precizat în acest stadiu al cercetării ce elemente culturale au o mai mare pondere în așezarea de la Mălăieștii de Jos.

²⁴ M. Șimon, *Unele probleme ale aspectului cultural Stoicani-Aldeni*, în „S. C. I. V. A.”, 37, 1986, 1, p. 17.

²⁵ Această descoperire am identificat-o pe baza unor fotografii realizate de autorul descoperirii (Gh. Nistor), fotografii ce ne-au parvenit de la un localnic, rudă cu descoperitorul așezării.

²⁶ S. Marinescu-Bîlcu, *Cultura Precucuteni...*, fig. 84/2, 90/3.

²⁷ A. Nițu, în „Cercetări Istorice”, II, 1971, p. 81-88.

²⁸ D. Monah, *op. cit.*

²⁹ R. Andreescu, *Plastica antropomorfă gumelnițenă. Analiză primară*, București, 2002, p. 77-78.

³⁰ *Ibidem*, p. 78.

³¹ D. Monah, *op. cit.*; R. Andreescu, *Plastica antropomorfă...*; V. Voinea, *Adoratio et invocatio. Gesturi religioase ancestrale reprezentate pe vase de cult gumelnițene*, în vol. *In memoriam Vladimir Dumitrescu*, „C. C. D. J.”, XIX, 2002, p. 112-121; Eadem, *Gesturi și semnificații în arta gumelnițenă*, în vol. *In honorem Silvia Marinescu-Bîlcu*, „C. C. D. J.”, XXII, 2005, p. 383-398; V. Voinea, *Ceramica complexului cultural Gumelnița-Karanovo VI, fazele A1 și A2*, Constanța, 2005.

³² R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Pavelci, T. Nica, I. Tocică, *op. cit.* (în „Mousaios”, XI, 2006).

Jos³³. Nu vom insista asupra tuturor descoperirilor sau a tipologiei ceramice în întregul ei, ci vom puncta doar câteva descoperiri - „jaloane”, ce pot lămuri în parte palierul cronologic în care evoluează aşezarea eneolitică de la Mălăieştii de Jos.

În aşezarea de la Mălăieştii de Jos a fost descoperit un fragment ceramic din pastă fină, negricioasă, ce are o proeminenţă încadrată de o incizie circulară, la care este trasă o tangentă (pl. 2/2). Acest fragment ceramic ar putea reprezenta un „import” Precucuteni III³⁴. În locuinţa 1 (L1) a fost descoperit şi un pahar cenuşiu-negricios, decorat prin incizii fine (pl. 2/1) ce pare să fie cel puţin din prisma formei, a decorului, dar şi al pastei un alt import precucutenian³⁵. Dacă sau nu aceste vase sunt modelate în mediu local sau provin din „schimburi” este prematur să ne pronunţăm, mai ales că aceste tipuri de vase şi decoruri sunt prezente în aşezările Stoicani-Aldeni³⁶. Cele mai frecvente decoruri pe ceramica de la Mălăieştii de Jos sunt canelurile oblice sau horizontale şi impresiunile elipsoidale, de cele mai multe ori asociate pe acelaşi vas. Decorul canelat - orizontal sau oblic, este de tradiţie Precucuteni III³⁷. De altfel canelura persistă cel mai mult în decorarea ceramicii culturii Precucuteni de-a lungul evoluţiei sale³⁸. Decorul constând în mici adâncituri circulare sau elipsoidale imprimate este caracteristic ceramicii precucuteniene³⁹. Subliniem că la Mălăieştii de Jos a fost descoperită şi ceramică pictată monocrom cu alb înainte de ardere sau roşu după ardere, dar şi bicromă⁴⁰.

Mănerile de linguri sau polonice destul de numeroase în aşezarea de la Mălăieştii de Jos, în special cele ce au partea proximală îndoită la 90° (pl. 2/9). Acestea au origine precucuteniană, au analogii cu descoperiri similare din aşezări Stoicani-Aldeni⁴¹, fiind considerate „importuri” atunci când apar în aşezări Gumelniţa de la Dunărea de Jos⁴². La Mălăieştii de Jos au fost descoperite şi torţi de vase de formă triunghiulară, ce au analogii în cultura Gumelniţa faza A2, în aşezările de la Gumelniţa, Hârşova⁴³ etc., la Gura Vitioarei⁴⁴, Apostolache⁴⁵ în aşezări Stoicani-Aldeni⁴⁶, dar şi în

³³ M. Şimon, *op. cit.*, p. 17; R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Paveleţ, T. Nica, I. Tocică, *op. cit.*; M. Şimon *Importurile Stoicani-Aldeni din aşezarea gumelniţenă de la Măriuşa, jud. Călăraşi*, în „C. C. D. J.”, 1995, p. 31.

³⁴ R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Paveleţ, T. Nica, I. Tocică, *op. cit.*, pl.3/2.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ Credem că doar după stabilirea caracterului acestui aspect cultural, definit prin sintagme precum „aspect cultural al culturii Gumelniţa”, „façies de sinteză”, „sinteză culturală” sau „aspect mixt” etc. putem dezvolta o discuţie asupra unor piese ce par în accepţiunea clasică „importuri” precucuteniene în mediul cultural Stoicani-Aldeni.

³⁷ Vl. Dumitrescu, *Originea şi evoluţia culturii Cucuteni-Tripolie (I)*, în „S. C. I. V.”, 14, 1963, 1, p. 63; M. Şimon, „S. C. I. V. A.”, 37, 1986, 1, p. 16.

³⁸ S. Marinescu-Bîlcu, *Cultura Precucuteni...*, p. 75-76.

³⁹ Vl. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63; M. Şimon, în „S. C. I. V. A.”, 37, 1986, 1, p. 16.

⁴⁰ E. Comşa, V. Georgescu, *op. cit.*, p. 339-340; R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Paveleţ, T. Nica, I. Tocică, *op. cit.*

⁴¹ I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul Moldovei...*, p. 66-67, fig. 26/7-17.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ D. Galbenu, *Aşezarea neolitică de la Hirşova*, în „S. C. I. V.”, 13, 1962, 2, fig. 10/3.

⁴⁴ E. Comşa, V. Georgescu, *Cetăţuia geto-dacă de pe dealul Movila de la Gura Vitioarei*, în „S. C. I. V. A.”, 32, 1981, 2, p. 272, fig. 1.

⁴⁵ R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Paveleţ, *Apostolache, jud. Prahova*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2003*, A XXXVIII-a Sesiune naţională de rapoarte arheologice, Cluj-Napoca, 26-29

asezări Cucuteni la Târgu Berești, Bălțați etc.⁴⁷.

Un vas borcan cu umăr pronunțat, decorat plastic cu „nervuri” oblice în relief dispuse simetric pe pântec (pl. 2/3), are analogii cu vase gumelnițene de la Căscioarele, nivelul A2⁴⁸, dar și în Dobrogea tot din faza A2⁴⁹. Un vas asemănător dar de dimensiuni mai mici descoperit recent în așezarea gumelnițenă de la Sultana „*Malu Roșu*”⁵⁰. Decorul cu nervuri oblice în relief este specific culturii Gumelnița⁵¹.

Tot în categoria ceramicii remarcăm un vas borcan cu gâtul carenat, descoperit în locuința 1, având două tortițe triunghiulare perforate vertical (pl. 2/6). Acesta are analogii cu vase descoperite la Bordușani într-o așezare Gumelnița A2⁵², Bontеști⁵³, dar și la Poduri în nivelul de locuire Cucuteni A2⁵⁴. În locuința 1 a fost descoperit un vas cu umărul carenat, decorat la partea inferioară cu incizii de formă ovoidală mărginite la partea superioară de două linii incizate orizontale, paralele (pl. 2/4). Vasul este pictat pe pântec și gât cu roșu-ciocolatiu, dar și în spațiul rezervat de decorul incizat. Această formă de vas a fost identificată atât în mediul Precucuteni, cât și Gumelnița⁵⁵. Carenarea umărului castronelor apare frecvent pe ceramica post Gumelnița A1⁵⁶. Un vas borcan din pastă semifină culoarea cărămizie-roșiatică este decorat pe pântec, dar și umăr prin incizii paralele formând spirale volute (pl. 2/5). O spirală volută incizată obținută printr-o singură linie apare pe un vas descoperit la Suceveni în așezarea Stoicani-Aldeni⁵⁷.

Mai remarcăm un castron bitronconic cu o toartă dispusă pe diametrul maxim, din pastă semifină, decorat cu grupuri de câte patru mici adâncituri elipsoidale dispuse orizontal la distanțe egale (pl. 2/7), are analogii cu un vas descoperit la Durankulak faza Karanovo I/Varna I⁵⁸.

Decorul de pe fragmentul de vas cu „toartă digitată” ce face obiectul acestui studiu prin apariția celor două pastile are analogii cu fragmentul de vas descoperit la

mai 2004, p. 42-43.

⁴⁶ I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul Moldovei*...

⁴⁷ Idem, *Considerații privind neoliticul și eneoliticul din sud-estul Moldovei*, în *Monografia arheologică a Moldovei de Sud*, I, „Danubius”, XVI, 1996, p. 47, fig.6; D. Marin, T. Marin, *Une decouvertes appartenant a la culture de Cucuteni a Bălțați (dep. De Iași)*, în „Studia Antiqua et Archaeologica”, IX, 2003, p. 93, fig. 7/8.

⁴⁸ V. Voinea, *Ceramica complexului cultural Gumelnița-Karanovo VI, fazele A1 și A2*, Constanța, 2005, pl. 67/4, 5.

⁴⁹ C. Micu, M. Maille, *La periode eneolithique en Dobrudja du nord (Roumanie)*, în vol. *Hommes et passe des Causses, Homages a Georges Constantini*, textes reunis J. Gasco, F. Leyge, P. Gruat, Actes du Colloque de Millau, 16-18 Juin 2005, Toulouse, 2006, p. 28, fig. 13/1.

⁵⁰ R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Paveleț, T. Nica, I. Tociță, *op. cit.*

⁵¹ A. Nițu, în „Cercetări Istorice”, II, 1971, p. 80.

⁵² S. Marinescu-Bîlcu et alli, *Archaeological researches at Bordușani-Popină (Ialomița County). Preliminary report, 1993-1994*, în „Cercetări Arheologice”, X, 1997, pl. 26.

⁵³ Vl. Dumitrescu, *La station prehistorique de Bontеști*, în „Dacia”, III-IV, 1927-1932, fig. 8/13, 14.

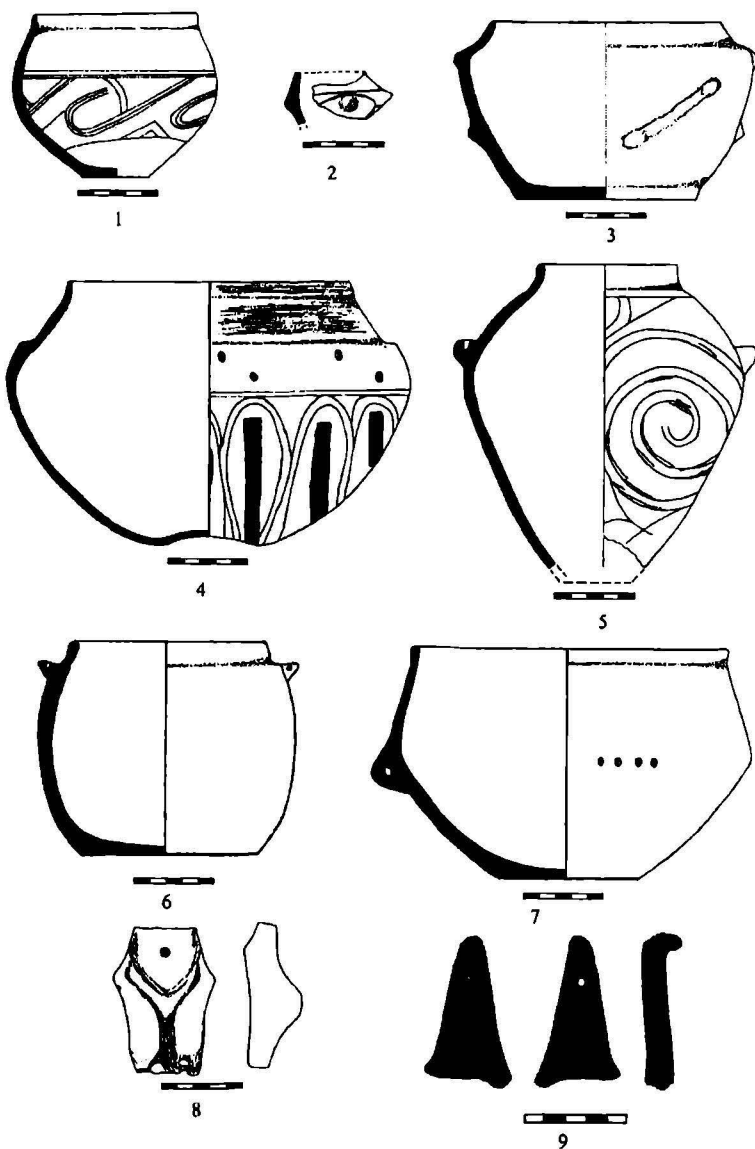
⁵⁴ D. Monah, Gh. Dumitroaia, F. Monah, C. Preoteasa, R. Munteanu, D. Nicola, *Poduri-Dealul Ghindaru. O Troie în Subcarpații Moldovei*, Piatra Neamț, 2003, p. 121, 187, nr. 187.

⁵⁵ M. Șimon, în „S. C. I. V. A.”, 37, 1986, 1, p. 12.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 27-28.

⁵⁷ A. Nițu, în „Carpica”, 1973-1974, p. 7-15; I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul Moldovei*..., fig. 44/3.

⁵⁸ V. Voinea, *Ceramica*..., pl. 16/6.

Pl. 2 - 1-7 ceramică Mălăieștii de Jos; 8. statueta antropomorfă Mălăieștii de Jos; 9. mână polonic Mălăieștii de Jos;

Dodești⁵⁹. Ambele decoruri au două pastile, diferența constă în numărul degetelor, respectiv trei la Dodești și patru la Mălăieștii de Jos. Fragmentul de vas de la Dodești a fost descoperit în nivelul superior al așezării Stoicani-Aldeni, într-un nivel de locuire încadrat fazei finale a evoluției acestui aspect cultural⁶⁰.

Reprezentări antropomorfe „orante”, dar modelate în relief apar pe ceramica Precucuteni III la Târpești și Traian⁶¹, dar și în Cucuteni etapa A2 la Ghelăiești⁶², A3 la Scânteia, A4 la Dumești etc⁶³. În cultura Gumelnița astfel de descoperiri sunt datate în faza B1⁶⁴. La Ciolăneștii din Deal a fost descoperită o reprezentare antropomoră în poziție orantă, incizată pe un vas din nivelul Gumelnița A2⁶⁵. Subliniem că în așezarea de la Mălăieștii de Jos-„Mornel” au fost descoperite mai multe statuete antropomorfe din lut cordiforme, formă ce își are originea în plastica antropomoră precucuteniană⁶⁶.

Pe baza acestor elemente expuse succint, dar și a altora deja evidențiate⁶⁷, credem că așezarea eneolitică de la Mălăieștii de Jos poate fi încadrată în aspectul cultural Stoicani-Aldeni, evoluând pe un palier cronologic ce acoperă sfârșitul fazei A1 și parte din faza A2 a culturii Gumelnița. Așezarea se află în curs de cercetare arheologică, elemente suplimentare putând apărea în continuare, ceea ce lasă deschisă discuția privind încadrarea acestei așezări în contextul mai larg al epocii eneolitice.

FRAGMENTS OF POTTERY ANTHROPOMORPHICALLY DECORATED DISCOVERED IN THE AENEOLITIC SETTLEMENT FROM MĂLĂIEȘTII DE JOS - PRAHOVA COUNTY

Abstract

Both pottery of Gumelnița type and the pottery specific to Stoicani-Aldeni aspect were discovered at Mălăieștii de Jos. In this paper we intend to introduce in the scientific circuit two pieces rarely discovered in the Southern side of the Carpathians, i.e. two anthropomorphic plottings modeled on specific vessel. The second aim of this study, directly related with the first aim because of the exquisite aspect of the pieces, is the including of these discoveries in a discussion regarding a more exact chronological delimitation of the aeneolithic settlement from Mălăieștii de Jos. We did not insist on all the discoveries or on the typology of the pottery in its wholeness, but we highlighted just a few discoveries that could partially clarify the chronological delimitation of the aeneolithic settlement from Mălăieștii de Jos.

⁵⁹ A. Nițu, în „Cercetări Istorice”, II, 1971, p. 80, fig. 6/4.

⁶⁰ I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul Moldovei...*, p. 84.

⁶¹ S. Marinescu-Bălcu, *Cultura Precucuteni...*, fig. 84/2; 90/3.

⁶² A. Nițu, în „Carpica”, IV, 1971, p. 81-88.

⁶³ D. Monah, *op. cit.*

⁶⁴ R. Andreescu, *Plastica antropomoră gumelnițeană...*, p. 77-78.

⁶⁵ *Ibidem*, p. 78.

⁶⁶ M. Șimon, în „S. C. I. V. A.”, 37, 1986, 1, p. 5-28.

⁶⁷ Andreescu R., Frînculeasa A., Paveleț E., Nica T., Tociă I., 2006a, *op. cit.*

Based on some elements presented in brief as well as on other elements presented in other studies, we consider that the aeneolithic settlement from Mălăiești de Jos could be placed in the cultural aspect Stoicani-Aldeni, evolving in a chronological stage which includes the end of the A1 stage and a part of the A2 stage of Gumelnița culture. The settlement is under way of archaeological research and because of that, new elements could appear. Consequently the discussion regarding the place of this settlement in the context of the aeneolithic epoch is open.